

Palanca, que anteriorment s'havia anomenat carrer d'en Vallaneda. A una banda del Portal, la de migdia, hi havia la casa que el Comú de la Vila havia cedit l'any 1615 a Jaumeta Folch, vídua de Joan Baptista Folch, a canvi del seu hort tocant a l'església, que havia servit per eixamplar el cementiri de la Vila; a l'altra banda, com ja hem vist, hi havia la casa dels Calders.

Aquest veinatge Folch-Calders portà força discussions. Hi havia una estança, en un arc sobre el Portal, la possessió de la qual es disputaven ambdues famílies; finalment, el 1617, el Consell de la Vila el cedí als Folch. L'existència d'aquesta estança ens la recorda Bosch i Cardellach: "Efectivament hubo dicho aposento y se ven hoy dia las señas evidentes del techo y portal o puerta por donde se entraba" (Bosch i Cardellach, "Anales", Edició 1882, p. 306).

Bosch opinava que el carrer i el portal: "Sin duda se llamaria la Palanca por la que habia en dicho camino al vadear el rio que llamamos de Ripoll" (B. i C. "Anales" p.116).

Jo no ho crec així. Recordem una frase que ja hem esmentat en parlar del Coniller: "... el camí que roda la vila mitjançant rasa per la que discorren les aigües pluvials..." "Hi havia, doncs, una rasa que feia molt probable l'existència d'una passera o palanca per travessar-la. Semblen venir-ho a confirmar unes paraules d'un testimoni en una causa de l'any 1603: "En lo carrer dit lo carrer Nou arribá Joan Roca, paraire, i em digué que anàs a la palanca que em volia parlar. Jo vaig anar a la palanca que és fora de la present vila de Sabadell, prop de la muralla". (AHS. Doc. 12.205,1603).

Marià Burguès també ho creu així. En "Sabadell del meu record" (p. 20) diu: "Quan plovia fort els carrers de la Lluna, Llobet, Font Nova i Sant Joan eren rieres; hi havia qui pagant dos quartos passava la gent; aquest últim carrer recollia les aigües en una claveguera, arran de cases, que tenia l'entrada al carrer de la Palanca, qual nom li venia d'haver-hi de posar un tauló per a traspasar el carrer i desembocava al capdevall de les set o vuit úniques cases que hi havia".

El portal de la Palanca s'enderroca l'any 1789: "Febrer- En aquest mes se tirà a terra lo antich portal de la vila que mirava a llevant al costat de la casa Folch, dit Portal de la Palanca. Lo motiu fou perque se anaba desmoronant i cayent per esser sols de tapia i fusta" (B. i C. "Memories", Edició 1944 p. 16).

LA NEU

Cau la neu a borrallons.
Son mantell ens embolcalla;
alegria dels minyons
i repòs de la mirada.

Cau la neu sens remor,
flonja, suau, callada.
I, a guisa de cançó,
la seva freda alenada.

Pinta, la neu, el terrat,
el balcó i la teulada.
Blanca de neu, la ciutat,
té una pau que s'encomana.

LA NEU GLAÇADA

La neu ha quedat glaçada.
Com rellisca l'empedrat...!
La donzella va pausada,
l'ocell piula, arcerat.

La neu és mig blava i grisa
pels carrers de la ciutat.
La mainada està submissa;
ha perdut la voluntat.

La neu, suara bonica
tota fosca se's tornat.
Blancor pura, joia rica,
és ara un bloc encantat.

Vel nupcial, vel de novícia
jo et contemplo mutilat...

Aquestes dues poesies, escrites el gener del 1960 per **Maria-Antònia Barceló**, foren dedicades a la seva filla Montserrat Busqué i Barceló.

Fotos de Josep Busoms